

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ പ്രഥമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പ്രഥമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമസദ്ഗുണാനാം വർണനം ശ്രീരാമം യൗവരാജ്യേ സ്ഥാപയിതും
ദശരഥസ്യ വിചാരസ്തദർഥം മന്ത്രണാം കർതും വിദിന്നനരേശാനാം
പൗരാണാം ജാനപദാനാം ച രാജ്ഞാ സ്വസംസദി സമാഹ്യാനം

ഗച്ഛതാ മാതുലകുലം
ദരതേന തദാനഘഃ |
ശത്രുഘ്നോ നിത്യശത്രുഘ്നോ
നീതഃ പ്രീതിപുരസ്കൃതഃ ॥ 2.1.1 ॥

സ തത്ര ന്യവസദ് ഭ്രാത്രോ
സഹ സത്കാരസത്കൃതഃ |
മാതുലേനാശ്വപതിനാ
പുത്രസ്തേഹേന ലാലിതഃ ॥ 2.1.2 ॥

തത്രാപി നിവസന്തൗ തൗ
തർപ്യമാണൗ ച കാമതഃ |
ഭ്രാതരൗ സ്മരതാം വീരൗ
വൃദ്ധം ദശരഥം നൃപം ॥ 2.1.3 ॥

രാജാപി തൗ മഹാതേജാഃ
സന്ധാര പ്രോഷിതൗ സുതൗ |

ഉഭൗ ദരതശത്രൗഘ്നൗ
മഹേന്ദ്രവരുണോപമൗ || 2.1.4 ||

സർവ ഏവ തു തസ്യേഷ്ടാ -
ശ്ചത്യാരഃ പുരുഷർഷഭാഃ |
സ്വശരീരാദ് വിനിർവൃത്താ -
ശ്ചത്യാര ഇവ ബാഹവഃ || 2.1.5 ||

തേഷാമപി മഹാതേജാ
രാമോ രതികരഃ പിതൂഃ |
സ്വയംഭൂരിവ ഭൂതാനാം
ബഭൂവ ഗുണവത്തരഃ || 2.1.6 ||

സ ഹി ദേവൈരുദീർണസ്യ
രാവണസ്യ വധാർമിഭിഃ |
അർമിതോ മാനുഷേ ലോകേ
ജ്ജേതേ വിഷ്ണുഃ സനാതനഃ || 2.1.7 ||

കൗസൽയാ ശുശുഭേ തേന
പുത്രേണാമിതതേജസാ |
യഥാ വരേണ ദേവാനാ -
മദിതിർവജ്രപാണിനാ || 2.1.8 ||

സ ഹി രൂപോപപന്നശ്ച
വീര്യവാനനസൂയകഃ |
ഭൂമാവനുപമഃ സുനു -
ർഗുണൈർദശരഥോപമഃ || 2.1.9 ||

സ ച നിത്യം പ്രശാന്താത്മാ
മൃദുപൂർവം ച ഭാഷതേ |

ഉച്യമാനോഽപി പരൂഷം
നോത്തരം പ്രതിപദ്യതേ || 2.1.10 ||

കദാചിദുപകാരേണ
കൃതേനൈകേന തുഷ്യതി |
ന സ്മരത്യപകാരാണാം
ശതമപ്യാത്മവത്തയാ || 2.1.11 ||

ശീലവൃദ്ധൈർജ്ഞാനവൃദ്ധൈ -
ർവയോവൃദ്ധൈശ്ച സജ്ജനൈഃ |
കഥയന്നാസ്മു വൈ നിത്യ -
മസ്മയോഗ്യാന്തരേഷ്യപി || 2.1.12 ||

ബുദ്ധിമാൻ മധുരാഭാഷീ
പൂർവഭാഷീ പ്രിയംവദഃ |
വീര്യവാന ച വീര്യേണ
മഹതാ സ്വേന വിസ്മിതഃ || 2.1.13 ||

ന ചാനൃതകഥോ വിദ്വാൻ
വൃദ്ധാനാം പ്രതിപൂജകഃ |
അനുരക്തഃ പ്രജാഭിശ്ച
പ്രജാശ്ചാപ്യനുരജ്യതേ || 2.1.14 ||

സാനുകൂലോ ജിതകൂലോ
ബ്രാഹ്മണപ്രതിപൂജകഃ |
ദീനാനുകമ്പീ ധർമജ്ഞതോ
നിത്യം പ്രഗ്രഹവാംശുചിഃ || 2.1.15 ||

കുലോചിതമതിഃ ക്ഷാത്രം
സ്വധർമം ബഹു മന്യതേ |

മന്യതേ പരയാ പ്രീത്യാ
മഹത് സ്വർഗഫലം തതഃ || 2.1.16 ||

നാശ്രേയസി രതോ യശ്ച
ന വിരുദ്ധകമാരുചിഃ |
ഉത്തരോത്തരയുക്തീനാം
വക്താ വാചസ്പതിർയഥാ || 2.1.17 ||

അരോഗസ്തരുണോ വാമീ
വപുഷ്ചാൻ ദേശകാലവിത് |
ലോകേ പുരുഷസാരജ്ഞഃ
സാധുരേകോ വിനിർമിതഃ || 2.1.18 ||

സ തു ശ്രേഷ്ഠൈർഗുണൈർയുക്തഃ
പ്രജാനാം പാർഥിവാത്മജഃ |
ബഹിശ്ചര ഇവ പ്രാണോ
ബഭൂവ ഗുണതഃ പ്രിയഃ || 2.1.19 ||

സർവവിദ്യാവ്രതസ്തോതോ
യഥാവത് സാംഗവേദവിത് |
ഇഷ്യന്തേ ച പിതൃഃ ശ്രേഷ്ഠോ
ബഭൂവ ഭരതാഗ്രജഃ || 2.1.20 ||

കൽയാണാഭിജനഃ സാധു -
രഭീനഃ സത്യവാഗ്യജ്ഞഃ |
വൃദ്ധൈരഭിവിനീതശ്ച
ദ്വിജൈർധർമ്മാർഥദർശിഭിഃ || 2.1.21 ||

ധർമ്മകാർമ്മതത്ത്വജ്ഞഃ
സ്യുതിമാൻ പ്രതിഭാനവാൻ |

ലൗകികേ സമയാചാരേ
കൃതകൽപോ വിശാരദഃ || 2.1.22 ||

നിദ്യുതഃ സംവൃതാകാരോ
ഗുപ്തമന്ത്രഃ സഹായവാൻ |
അമോഘക്രാധഹർഷശ്ച
ത്യാഗസംയമകാലവിത് || 2.1.23 ||

ദ്യവ്യാഭക്തിഃ സ്ഥിരപ്രജ്ഞതാ
നാസദ്ഗ്രാഹീ ന ദുർവചഃ |
നിസ്സന്ദീരപ്രമത്തശ്ച
സ്വദോഷപരദോഷവിത് || 2.1.24 ||

ശാന്തസ്തജ്ഞശ്ച കൃതജ്ഞശ്ച
പുരുഷാന്തരകോവിദഃ |
യഃ പ്രഗ്രഹാനുഗ്രഹയോ -
ര്യമാന്യായം വിചക്ഷണഃ || 2.1.25 ||

സത്സംഗ്രഹാനുഗ്രഹണേ
സ്ഥാനവിന്നിഗ്രഹസ്യ ച |
ആയകർമൺയുപായജ്ഞഃ
സന്ദൃശ്യവ്യയകർമവിത് || 2.1.26 ||

ശ്രേഷ്ഠം ചാന്തസമുഹേഷു
പ്രാപ്തോ വ്യാമിശ്രകേഷു ച |
അർഥധർമൗ ച സംഗൃഹ്യ
സുഖതന്ത്രോ ന ചാലസഃ || 2.1.27 ||

വൈഹാരികാണാം ശിൽപാനാം
വിജ്ഞാതാർഥവിഭാഗവിത് |

ആരോഹേ വിനയേ ചൈവ
യുക്തോ വാരണവാജിനാം || 2.1.28 ||

ധനുർവേദവിദാം ശ്രേഷ്ഠോ
ലോക്യേതിരഥസമ്മതഃ |
അഭിയാതാ പ്രഹർതാ ച
സേനാനയവിശാരദഃ || 2.1.29 ||

അപ്രധൃഷ്യശ്ച സംഗ്രാമേ
ക്രൂദ്ധൈരപി സുരാസുരൈഃ |
അനസുയോ ജിതക്രാധോ
ന ദൃപ്തോ ന ച മത്സരീ || 2.1.30 ||

നാവജ്ഞയശ്ച ഭൂതാനാം
ന ച കാലവശാനുഗഃ |
ഏവം ശ്രേഷ്ഠൈർഗുണൈർയുക്തഃ
പ്രജാനാം പാർഥിവാത്മജഃ || 2.1.31 ||

സമ്മതസ്ത്രിഷു ലോകേഷു
വസുധായാഃ ക്ഷമാഗുണൈഃ |
ബുദ്ധ്യാ ബൃഹസ്പതേസ്തുൽയോ
വീര്യേ ചാപി ശചീപതേഃ || 2.1.32 ||

തഥാ സർവപ്രജാകാന്തൈഃ
പ്രീതിസഞ്ജനനൈഃ പിതൃഃ |
ഗുണൈർവിരുരുചേ രാമോ
ദീപ്തഃ സൂര്യ ഇവാംശുഭിഃ || 2.1.33 ||

തമേവംവൃത്തസമ്പന്ന -
മപ്രധൃഷ്യപരാക്രമം |

ലോകനാഥോപമം നാഥ -
മകാമയത മേദിനീ || 2.1.34 ||

ഏതൈസ്തു ബഹുഭിര്യുക്തം
ഗുണൈരനുപമൈഃ സുതം |
ദൃഷ്ട്യാ ദശരഥോ രാജാ
ചക്രേ ചിന്താം പരന്തപഃ || 2.1.35 ||

അഥ രാജേണാ ബഭൂവൈവ
വൃദ്ധസ്യ ചിരജീവിനഃ |
പ്രീതിരേഷാ കഥം രാമോ
രാജാ സ്യാൻമയി ജീവതി || 2.1.36 ||

ഏഷാ ഹ്യസ്യ പരാ പ്രീതി -
ർഹുദി സമ്പരിവർതതേ |
കദാ നാമ സുതം ദ്രക്ഷ്യാ -
മൃദിഷിക്തമഹം പ്രിയം || 2.1.37 ||

വൃദ്ധികാമോ ഹി ലോകസ്യ
സർവഭൂതാനുകമ്പകഃ |
മത്തഃ പ്രിയതരോ ലോകേ
പർജന്യ ഇവ വൃഷ്ടിമാൻ || 2.1.38 ||

യമശക്രസമോ വീര്യേ
ബൃഹസ്പതിസമോ മതൗ |
മഹീധരസമോ ധൃത്യാം
മത്തശ്ച ഗുണവത്തരഃ || 2.1.39 ||

മഹീമഹമിമാം കൃത്സ്മനാ -
മധിതിഷ്ഠന്തമാത്മജം |

അനേന വയസാ ദൃഷ്ട്യാ
യഥാ സ്വർഗമവാപ്സുയാം || 2.1.40 ||

ഇത്യേവം വിവിധൈസ്സൈസ്സൈ -
രന്ധപാർഥിവദുർലഭൈഃ |
ശിഷ്യൈരപരിമേധൈശ്ച
ലോകേ ലോകോത്തരൈർഗുണൈഃ || 2.1.41 ||

തം സമീക്ഷ്യ തദാ രാജാ
യുക്തം സമുദിതൈർഗുണൈഃ |
നിശ്ചിത്യ സചിവൈഃ സാർധം
യൗവരാജ്യമന്യത || 2.1.42 ||

ദിവ്യന്തരിക്ഷേ ഭൂമൗ ച
ഘോരമുത്പാതജം ഭയം |
സഞ്ചചക്ഷേമിമ മേധാവി
ശരീരേ ചാത്മനോ ജരാം || 2.1.43 ||

പൂർണ്ണചന്ദ്രാനനസ്യാഥ
ശോകാപനുദമാത്മനഃ |
ലോകേ രാമസ്യ ബുബുധേ
സമ്പ്രിയത്വം മഹാത്മനഃ || 2.1.44 ||

ആത്മനശ്ച പ്രജാനാം ച
ദേശയസേ ച പ്രിയേണ ച |
പ്രാപ്തേ കാലേ സ ധർമാത്മാ
ഭക്ത്യാ ത്വരിതവാൻ നൃപഃ || 2.1.45 ||

നാനാനഗരവാസ്തുവ്യാൻ
പൃഥഗ്ജാനപദാനപി |

സമാനീനായ മേദിൻയാം
പ്രധാനാൻ പൃഥിവീപതിഃ || 2.1.46 ||

താൻ വേശ്വനാനാദരണൈ -
ര്യമാർഹം പ്രതിപൂജിതാൻ |
ദദർശാലക്യതോ രാജാ
പ്രജാപതിരിവ പ്രജാഃ || 2.1.47 ||

ന തു കേകയരാജാനം
ജനകം വാ നരാധിപഃ |
ത്വരയാ ചാനയാമാസ
പശ്ചാത്തൗ ശ്രോഷ്യതഃ പ്രിയം || 2.1.48 ||

അഥോപവിഷ്ഠേ നൃപതൗ
തസ്മിൻ പരപുരാർദനേ |
തതഃ പ്രവിവിശുഃ ശേഷാ
രാജാനോ ലോകസമ്മതാഃ || 2.1.49 ||

അഥ രാജവിതീർണേഷു
വിവിധേഷ്യാസനേഷു ച |
രാജാനമേവാദിമുഖാ
നിഷേദുർനിയതാ നൃപാഃ || 2.1.50 ||

സ ലബ്ധമാനൈർവിനയാൻവിതൈർനൃപൈഃ
പുരാലയൈർജാനപദൈശ്ച മാനവൈഃ |
ഉപോപവിഷ്ഠൈർനൃപതിർവൃതോ ബഭൗ
സഹസ്രചക്ഷുർദഗവാനിവാമരൈഃ || 2.1.51 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ പ്രഥമഃ സർഗഃ ||